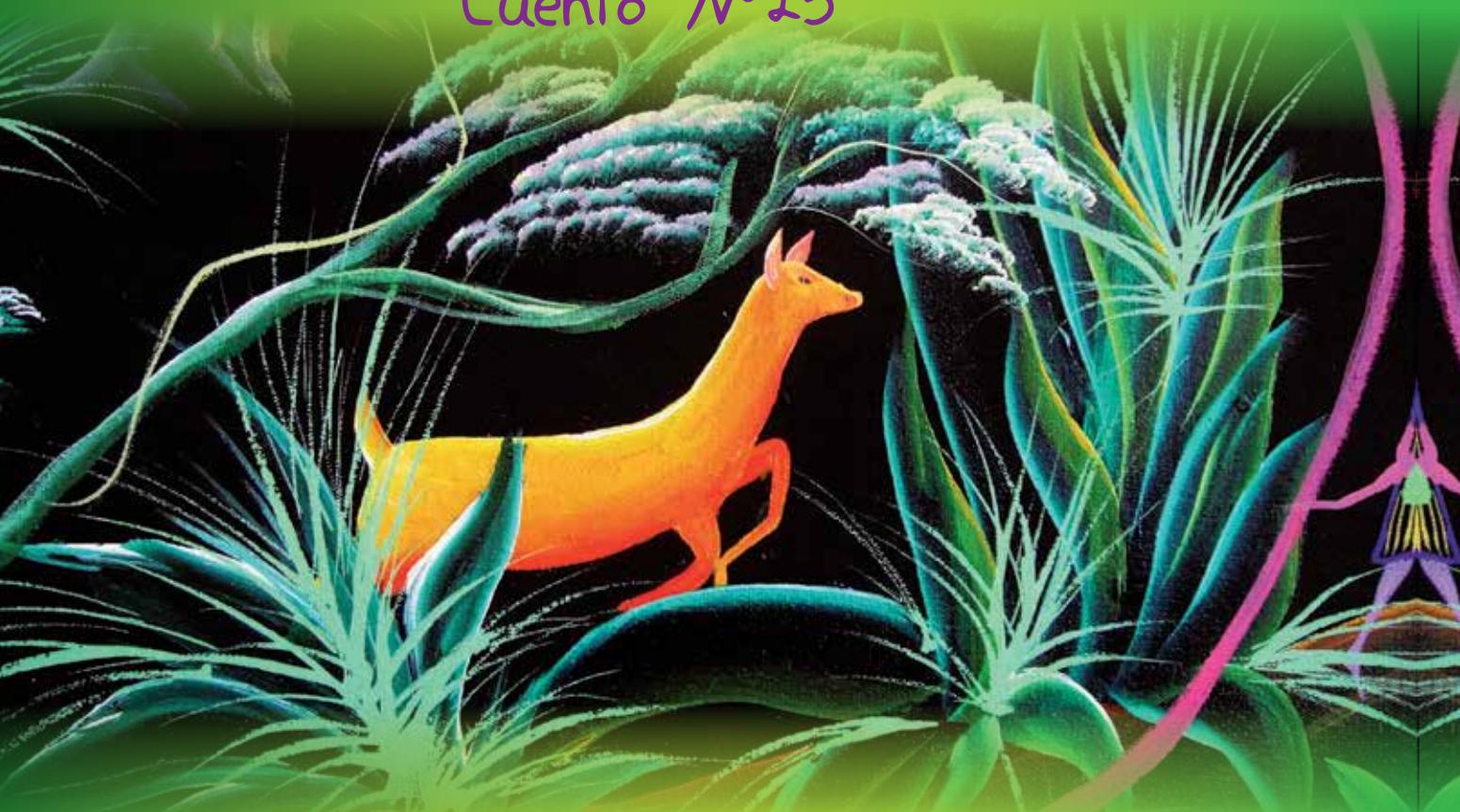

Dirección General de Educación Básica Regular
Dirección de Educación Inicial

Sankenapatantsi ashaninka

Cuento N°25

Textos: Cucha del Águila Hidalgo

Ilustraciones: Rember Yahuarcani

Compromiso:

Este cuento ha sido escrito y dibujado con cariño *especialmente* para los niños y niñas de _____.

Esperamos que lo *disfruten* y *aprendan* mucho con él.

MINISTERIO DE EDUCACIÓN

Título: Abecedario

Ministerio de Educación
Av. De la Arqueología, cuadra 2. San Borja
Lima, Perú
Teléfono: 615-5800
www.minedu.gob.pe

2012

Tiraje: 29,240 ejemplares

Recopilación y/o adaptación de los cuentos:
Cucha del Águila Hidalgo

Traducción:
Leo Laman Almonacid Leya

Ilustración:
Rember Yahuarcani

Diseño y diagramación:
Rocio Rodríguez Alegría

Corrección de estilo:
Fernando Ortiz Zevallos

Impreso en:

Quad/Graphics Perú S.A.
Av. Los Frutales N° 344 – Ate – Lima.
RUC: 20371828851

© Ministerio de Educación

Todos los derechos reservados. Prohibida la reproducción de
este libro por cualquier medio, total o parcialmente, sin permiso
expreso de los editores.

Hecho el Depósito Legal en la Biblioteca Nacional del Perú
Nº 2012-11790

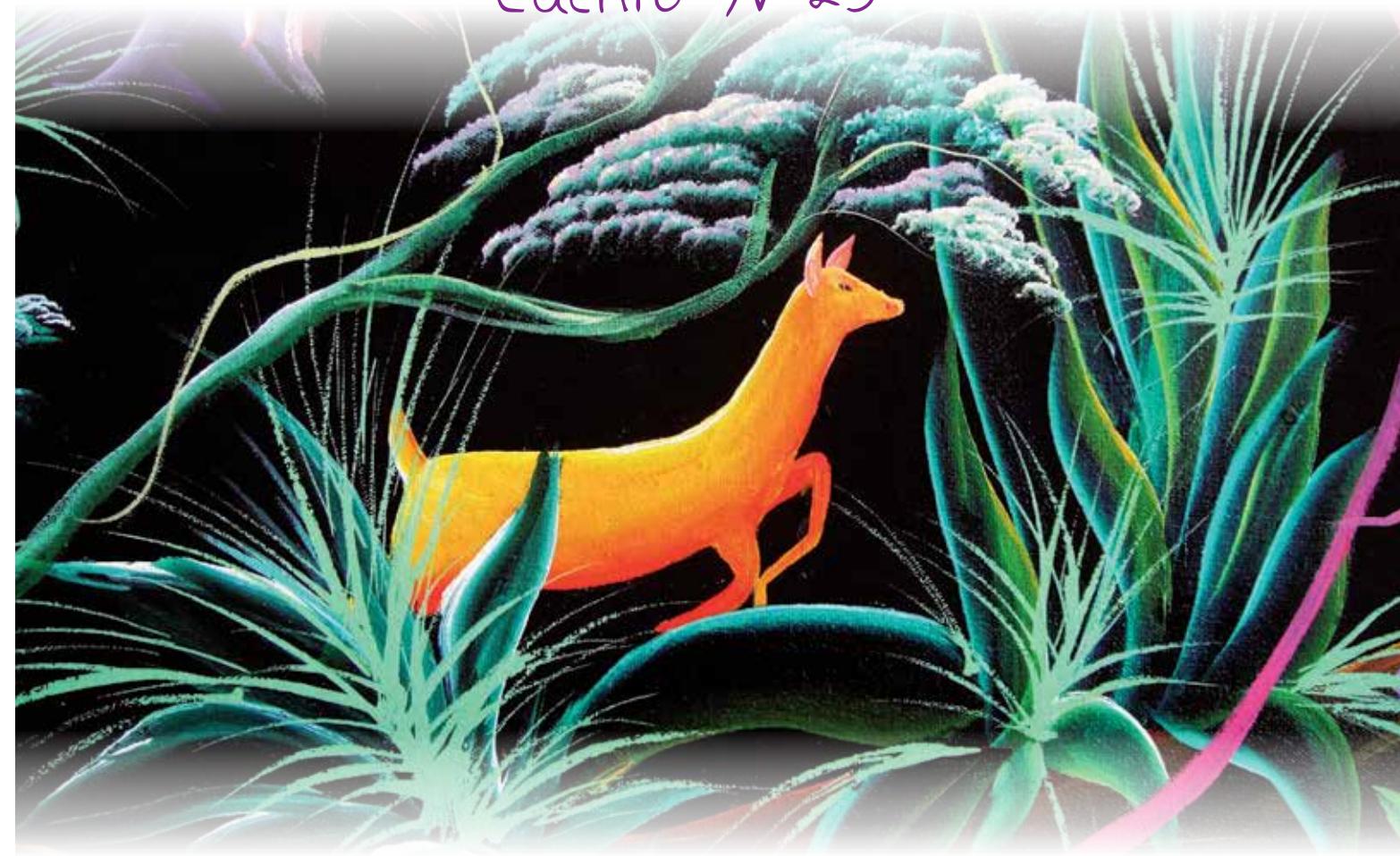
Impreso en el Perú / Printed in Perú

MINISTERIO DE EDUCACIÓN

Dirección General de Educación Básica Regular
Dirección de Educación Inicial

Sankenapatantsi ashaninka

Cuento N°25

Aparoni Kitaiteri, Aroshi
yanibeti antamishiKi,
itsipatari isari.
Yanake akiparentsi jetari
iroyeari.
Ikitsataro Kametsa
kitsarentsi aisati yoisotaro
batsakirontsi.

Ari ikemapati:
Iton, ton, ton, ton...!
¿Paita ijitari? Isampiti jananeki.
-Irinti chamanto, yakanañkeri
Aroshi.

Impoiniji ikemajeitapake:
IBara, bara, bara,
bara...!
¿Paita ijitari, aisati?
Isampitapaji jananeki
-Irinti yora eroti, yakanaajiri
Aroshi.

Yaniti, yaniti Aroshi aisati isari, ari
isokijajeitapake obantsiki shiyokatsiri
osheki inkı.

Ari iñapakeri jeto yanonkanakero
abotsi, shintsini yabisanake ijoakanakero
imantsareto yobetsikakeri ara ojempeki
kaniri.

Ari ikemapake Ishikeren!
isoKijimotapakeri maniro.
Ishiyapitsatari Kayetsi.
Kariperori Kobintsari,
itimashitiri poshiniri.

Aparo ikajemanake
Ijeee...! ikajentantakariri
netsi itok, yora itsipa
aisati yobantakariri maño
irosati otsiti itsarotanake
ijoK, joK, joK...! Irosati
yoimishiantakariri maniro.

Yora apite Kayetsi imaotashitaka
aisati imiretashitaka irosati
isabikajetapake imiretanyari
pearentsi yanontakari
ibachakate.

Meka yora Aroshi jeri isari,
isokijapake nijateniki ari
ineapakeri parari yobari jetari.

Yaitaro isonkare, isonkajeitapake
Kametsa matikantsi.
Yora shima timatsiri
tsompoinaja, ikemake
isonkajeitakeri irosati
ishitobantapakari.

Ikenitapaka iriori tontori

aisati tsamiri,
ijoKanakero imenKoshi.

Yora meka apite kayetsi,
yarejeitapake ibanko,
te iroyeariji maniro,
yoimishiantakariri, yabisapake
yobapakeri ityapate.

Imantyari isonkajeitapake
Kametsa aisati ikenkitsayeti
Kenkitsarentsi iyoyetiri.

Yora Aroshi jeri isari
irosati yojatiro abotsi.

Ara yotantsipankoki, yora
obametinkaripe iroinijayete
Kametsa aneanate
aisati asankenate
kenkitsarentsipe
ikenkitsayetiri
acharineiteni.

Irijeitake acharineiteni
ijibajeitake ikenkitsatiri
Aroshi jeri isari, aisati
yobeayetakeri maroni
yatiribeitani, jero meka
abentayetatsiri kempeni
inchashipe.

Declaración Universal de los Derechos Humanos en asháninka

BANDERA

SÍMBOLOS PATRIOS

CORO DEL HIMNO NACIONAL

ESCUDO

Timatsi Kameetsatsatsiri Akojeitakeri: Te Onkameetsateji Intsaneemparo.

Ayojeitakeri, 1.

Akemptabakaajeita maaroni atiri. Timatsi akenkeshirejantari maaroni, timatsi amejeitaro ayojeiti paitarica okameetsati antajeitiri: te onkameetsateji intsaneapitsajeiteero itsipapee. Te onkameetsateji imperanajeitee, te onkameetsateji iroashinonkaajeitee, irointi okameetsati aakameetsatabakaajeitea.

Ayojeitakeri, 2.

Akojeitake irimajeitiero maaroni atiri oka kameetsayetatsiri asankenatakotakeri. Te onkameetsateji intsaneakoteari. Tempa amonkaratabakaajetaka, eiro akantiritsi itsipapee "Eiro noshinetimpis abiori. Pinashita, te pishaninkatenai, opashita pimeshina, abiro tsinane, onashita pineane, onashita pikemantiri, piponeaka pashiniki kipatsi, te pashitaarante, te pimpinkatsatej. Te pinkameetsatej." Te onkameetsateji ankantayereto okpee, irointi okameetsati aakameetsatabakaajeitea, maaroni.

Ayojeitakeri, 3.

Te onkameetsateji iroyeetee, te onkameetsateji irominkashiyeetee, te onkameetsateji iroashinonketee.

Ayojeitakeri, 4.

Te onkameetsateji irinoshiketeri atiri imperanatanteeariri, intsameetakaanteeariri. Te onkameetsateji intsameetakaayeeteri kaari koatsi intsameete. Okameetsati impinayeeteri maaroni tsameentatsiri.

Ayojeitakeri, 5.

Te onkameetsateji irotsinayeeteri atiri, te onkameetsateji impasanatapineri, te onkameetsateji iroashinoketeri, te onkameetsateji impashibentakayare

Ayojeitakeri, 6.

Tempa atiri anajetake, akemptabakaajeitaka. Te onkameetsateji inkantajeitee a gobierno, kobariri aisati joeshi: "Kaarinpi atiri. Te pinkempetenaj narori."

Ayojeitakeri, 7.

Keario akemptabakaajeitaka Okameetsati inkabintsaajeitee maaroni itiankaneppe gobierno, ankempejtanteeariri maaroni itsipapee. Te onkameetsateji inkanteete: "Te pinkameetsateji abiron."

Ayojeitakeri, 8.

Timatsi ishinejeitakeeri abinkatsaritee. Intimerika koatsineri intsaneapitsajeiteero, okameetsati inkantakobentajeitee yora pinkatsaripee. Te onkameetsateji irishineteri oashinonkaajeiteeneme.

Ayojeitakeri, 9.

Terika ontme antayetiri, te onkameetsateji irashitee yora kobarirya, te onkameetsateji iroiminkashiyeetee. Aisati te onkameetsateji irashitee pashinike kipatsi.

Ayojeitakeri, 10.

Intimerika kantsineri otimi kaari kameetsatsati antakeri, okameetsati intime kaari kisheene, irisampitakojeitanteen. Yora kaari kisantatsi irotanake keariorika ikantiri yora kantakobenteeneri.

Ayojeitakeri, 11.

1. Ariorika intime atiri kantakobenteeri: "Timatsi yantiri, poiminkeri." 1ro kantaincha te onkameetsateji inkante pinkatsari: "Keario, timatsi yantin." Okameetsati irijibate inkemisante arori irotasanotanteari jaoka okanta maaroni. Okameetsati irotakojeitiero maaroni ashankapkee, onkantea eiro yoasanketashiyetee.

2. Ariorika otimi antayetiri kaari tsaneakojeiteeri abinkatsari te. Impoiji inkantikeria abinkatsaritepee te onkameetsateji oka antayetiri. 1ro kantainja te onkameetsateji inkasakoteero oka antitakari peerani. Pinekero, peerani antantakarori, te intimeji tsaneakojeiteeroneri.

Ayojeitakeri, 12.

Te onkameetsateji irashereashitee itsipapee aisati eiro ikeashiteemparo abanco irashereanteeri. Te onkameetsateji iramenashitearo asankenayetiri ariorika akoake amanakero. Te onkameetsateji inkantashitee ashankapkee: "Te inkameetsateji yoka, timatsi yantayetiri." Okameetsati tsaneakeari yora abinkatsaritepee.

Ayojeitakeri, 13.

1. Oshinetaka ankenyanetanake jaokarika anta aipatsiteki. Te onkameetsateji intsaneakojeiteero. 2. Ankoakerika ajate pashiniki kipatsi, te onkameetsateji intsaneakojeitee abinkatsaritepee. Aisati ankoakerika ampiaje aipatsiteki, te onkameetsateji intsaneakojeiteero avinkatsaritee.

Ayojeitakeri, 14.

1. Ariorika inksishajitee ashankapkee arori anta aipatsiteki, okameetsati iraakameetsajeitabake itsipapee atiri anta ipatsiteki iorori. 2. 1ro kantaincha ariorika antakero kaari kameetsatsati aipatsiteki, eiro ajititsi iraakameetsajeitabake itsipapee atiri.

Ayojeitakeri, 15.

1. Okameetsati ashankapkee tasanojeiteera maaroni sabijkeitatsiri aipatsiteki. 2. Te onkameetsateji inkantashitee abinkatsaritee: "Te abiro noshaninka." Aisati te onkameetsateji inkanteete: "Eiro noshinetimpis bishaninkateeri itsipapee atiri."

Ayojeitakeri, 16.

1. Ariorika irantearitake shirampari aisati tsinane, oshinetaka iraye aisati okameetsati intime itomipee. Te onkameetsateji inkanteete: "Te pishaninkatenji: eiro pai" onashita pikemantiri: eiro pai." Irointi tsinane omonkaratakeri shirampari. Opinkatsalaka irosati: oshinetaka onkanteri shirampari okoakerika ayeri; aisati, ariorika airi omonkaratakeri, aisati oshinetaka onkante okoakerika ojokajeri.

2. Terika inkyo shirampari iraye, aisati terika onkoye tsinane aye, te onkameetsateji imperanajeeteari iraabakajeitea.

3. Okameetsati abamejeiteri atomipee amejeitari aisati abamejeiteri irantapinero kameetsatsatsiri. Eirorika abametasanotiri kameetsa, eiro yaakameetsatabakaajeitatsi ashankapkee.

Ayojeitakeri, 17.

1. Okameetsati irashitaarantea maaroni atiri. Okameetsati irashitearo apaniro, aisati inkoakerika inkarajeiteri itsipapee irashitearo maaroni. 2. Te onkameetsateji iraapitsayeeteri irobbaro.

Ayojeitakeri, 18.

Okameetsati ankenkeshiretero paitapeerika ayojeitiri, aisati okameetsati ankesimante, ankoakerika. Te onkameetsateji inkishimenteero abinkatsarite. Ankoakerika abashinajero akemisantiri, aisati oshinetaka. Okameetsati amajeitiero apaniro, aisati okameetsati ankarajeiteri maaroni ashankapkee amajeitanteeari. Okameetsati abamejeiteri itsipapee, aisati antayetero ikoakayeeri Atasorentsite.

Ayojeitakeri, 19.

Okameetsati ankenkeshiretero paitapeerika ayojeitiri aisati ankamanteri itsipapee; te onkameetsateji inkishimenteeteero. Okameetsati abamejeiteri aisati sabijkeitatsiri pashinipeeki kipatsi.

Ayojeitakeri, 20.

1. Okameetsati impatojeitea abametabakaajeitanteari. Te onkameetsateji intsaneemparo. 2. Terika onkoye, te onkameetsateji inkanteete: "Jeri yoka pinkarajitapiniter."

Ayojeitakeri, 21.

1. Okameetsati ankamanteri abinkatsarite paitarika ayojeitiri irantayeteri. Ariorika ankamantanoteri arori: terika aneeri arori, ankoyeakeri ashankapkee, antiankeri inkamanteri iorori.

2. Te onkameetsateji inkanteete: "Te pinkameetsateji, tekatsi pinkantea pamitakoteri abinkatsarite."

3. Te onkameetsateji impinkatsashitea abinkatsaritepee, irointi okameetsati ankoajeitiero pinkatsaribentajeitee. Okameetsati irishinejeitee ampitapinero ankante janikarika akoake impinkatsaribentajeitee. Okameetsati asankenatero, te onkameetsateji iroite pinkatsari janikarika kaari koatsi impinkatsaritee aisati: tempa ikishirkari.

Ayojeitakeri, 22.

Okameetsati irakameetsatabakaajeitea maaroni sabijkeitatsiri iipatsiteki, te onkameetsateji irashonkaajeitea aparopee. Timatsi koiteimojeiteeri: abari, abararo; ayojeitake ashankapkee aakameetsateeri; ayojeitake aisati amayetero amejeitakari. Te onkameetsateji intsaneemparo.

Ayojeitakeri, 23.

1. Okameetsati ontme iroshereashitee abinkatsaritee. Okameetsati antaraojate jaokarika akorri; te onkameetsateji inkamante itsipapee paitarika antayeteri. Te onkameetsateji aisati iroshentajeitee yora tsameetakayeri. Te onkameetsateji aisati inkantajeitee: "Eiro pitsameetitsi."

2. Ariorika amonkaratakeri itsipapee antaraojatake, okameetsati irimonkaratake kireki impinayeeteri.

3. Ariorika antaraojate, okameetsati impinatasanojeitee yora ataraojatiniri onkantea eiro ashonkatsi. Aisati te ancoyeli ashonkayea ajina aisati atomipee. Ariorika ashonkabetea, ari okameetsati inkabintsayee itsipapee.

4. Ankoakerica, okameetsati ankarajeiteri itsipapee taroajatiniriri abatorote ankamantajeiteri paita ayojeitiri. Ariorika amitakotabakaajeitea inkemisantajeitee, impajitee maaroni irebjiteakeeri.

Ayojeitakeri, 24.

Okameetsati irishinejeitee abatorote amaoreapinito. Te onkameetsateji intsameetakaapinijeitee osamani. Kameetsa irishinejeitee amaoreajeitee aparopee kitateri fiesta, aisati impinajeitee okemptaka ataroajatake.

Ayojeitakeri, 25.

1. Tempa ayojeitake abari, aitsaare, abanko aisati aabintarontsi. Ariorika antsameeteneri abatorote okameetsati impinatesi kireki amanantanteeari maaroni koiteimojeiteeri, aisati koitemotori ajina aisati atomipee. Aisati terika amatero antaraojate, aisati ariorika anteashipatalanak onkameetsate ontme koitemoteeri. Aisati okameetsati ontme koitemotori kamajimentara iorori.

2. Okameetsati ankabintsaasanoteri tsinane timtsatsi otomipee, aisati okameetsati ikabintsaasanoteri irjanikipee, maaroni. Irini kabintsaasanajeiterineri ashankapkee iorori.

Ayojeitakeri, 26.

1. Okameetsati ontme irishitorianteari maaroni atiripee. Ariorika inkee primaria, jero aisati segundaria te onkameetsateji impinatero inkeanteari escoera. Okameetsati aisati imperanajeeteari inkye, te onkameetsateji irisokjaye ebankariee. Okameetsati ontme pashinipee escoera iriotanteari ashankapkee mecanico, agropecuaria, paitapeerica. Okameetsati ontme aisati universidad inkeanteari matasanotiroi sakenarentsi. Ariorika impinatero irointi yora keajitatsiri.

2. Okameetsati abamejeiteri keajitatsiri escoeraki intimajeite kameetsa, inkabintsaajeiteri itsipapee aisati irishineteri itsipapee intime kameetsa. Tempa okameetsati ankabintsaajeiteri itsipapee, aakameetsajeiteri. Eiro akisashitaritsi poneachari pashiniki kipatsi, neantantaror iotsipapee neantsi. Aisati eiro akisashitaritsi nashitachari imeshina, aisati yora kaari kempjeiteenee ikemisanti. Okameetsati amitakojeiteri maaroni atiri aakameetsatabakaajeitea, antimajeite kameetsa.

3. Yora ashitarri itomipee iro kantsineri jaokarika intiankeri itomipee inkeanteari escoera.

Ayojeitakeri, 27.

1. Oshinetaka irantajeitero maaroni oka yantayetiri ashankapkee. Te onkameetsatejisaneempari. Okameetsati iribeshirementeari timayetatsi inampiki: escoera, kampo, iroane, maaroni.

2. Ariorika irobetsikero ashankapkee paitarika, aisati ariorika irsankenatero paitarika, tempa irotake ashitarori. Inkoakerika okameetsati impimantero; te onkameetsateji inkoshiyeteri.

Ayojeitakeri, 28.

Okameetsati irishinejeiteero abinkatsaritepee oka asankenatakotakeri; te onkameetsateji intsaneapitsateero.

Ayojeitakeri, 29.

1. Ariorika ankoajeitake kameetsa, eiro akantashitapinari itsipapee inkabintsaajeitee, aisati iramitakojeitee. Irointi okameetsati ankabintsaajeiteri iorori, ami takojeteri. Impoijieka

2. Otimi osheki kameetsayetatsiri asankenatakotakeri. Okameetsati amayetero oka ayojeitiri aisati amejeitakarika. 1ro kantaincha te onkameetsateji antsaneakeari oka ikoajeitakeri itsipapee. Yora pinkatsari aisati yora kobarria aisati yora joeshi inkamantajeitee paitarika antajeteri onkantea eiro ashereitsi itsipapee, aisati onkantea eiro abashinonkairitsi.

3. Okameetsati maaroni oka ashinejeitri itsipapee, iro kantaincha te onkameetsateji irantero kaari akoakaajeitakeririka maaroni atiripee.

Ayojeitakeri, 30.

Okameetsati amonkarajeitero maaroni asankenajeitakeri aka. Te onkameetsateji intsaneapitsajeiteero abinkatsaritepee aisati ashankapkee. Okameetsati ashinejeiteri maaroni atiri irishabikajeite kameetsa.

